

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Sogn & fjordane

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Leikanger

Emne: Vannbering

Bygdelag: Fresvik

Oppskr. av: Per Johs. Røstun

Gard: Bothun

(adresse): Bothun i ^{Kranngann på garden} 76 år
Fresvik

G.nr. 40 Br.nr. 3

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Nei

SVAR

me er godt kjende og har stor røynsle om dette
 emne, og mange huslydar her på gardane, plassmen
 og strandstjara er endå noyde til å bruke desse
 primitive og gammeldage raadgjerdar og bruk
 måtar, den dag i dag. Til å bera vatnet fram
 vasskjelde og inn i husi vert brukt ein vassel
 som er det namnet one brukar. Denne vassden
 kviler over lengge akslene og har ein sittholke
 åpning midt på tross for halsen. Fram fram erde
 heng det ein grunn kjetting ende eller hoy ende omkr
 ein 6 kvart lang til eit vaks menneske. Til yngre og
 mindre folk kortar. Til å hengja bitta i vert det
 so i dei to endane festa jam eller trekerokar.
 Som når ein heng bittene i makar til i passelig
 høgd fri markti. Det er den remuli som alltid har
 vore og er brukt her i bygdi, og det var eit stort
 spørsmål å få ein god vassel, som kvilde godt
 og naturlig over akslene. Og det var berre stime
 av dei mest nevøynlige heimsmikkarar som fekk
 dette arbeidet at dei fleste i bygdi.
 Fyr ein fjuge eller 30 aar attende var det berre
 heimslaga trebøtter, som vart brukte til vassbering

remuli

2

Arbeidene som var brakte til vassbering, og det var omagjæra å få flinke laggarar til å arbeida desse so lette og handlege, som dei trengde vera til all den evindelige vassbering ofte på lang veger. Men til jamulgt bruk vart bottenne snart vassdunkne og tynge og i bygden overfrosne og i høysno tok dei best i snøkantane og hengde fast som kitt, so dei tome botten kjende ein godt på akilene og og skulde det vera nokon minn i det laust dei var bra store ca 15 liter åt vake folk.

I fjøs og ildhus hadde ein store kaggetjerald og tomme ståande, som ein künde vatnet oppi og dei maatte vera godt fylte om kældane kva var som bruke. Naa ein hadde so fjeru lang vey som opp til 400 mtr, so galde det om å vera godt van med vassbering skulde vatnet ikkje skvalpsa for mykje oppor bottenne, for det galde om å hava dei godt fullt når ein künde i kjeraldet. Kva det skvamysla or for mykje under bering minna det minde.

Naa det leid no lenger fram i tidi kom no dese ulsogna blekkbotten i handelen og det var stor skilnad på bygdi.

Naa mulkeplasse på stalen lag eit stykke fraa salet laust bunden bruke vassken på stalen og kva mylki inn med.

Her var mange av dei fastbuande i bygdi, som ikkje hadde best, og når det var snöfjere hadde dei ei tønna eller kagge på sin kjelke og drog vatnet heim.

Og paa gardane var det ein stor lette å få kjoja
 vatnet heim, når snøfrie var komne, men til same
 gardar var det ikkje kjorveg til det.
 Det var ein sår jobb om vintertidane eller att
 øybjene var komne med lass fori skogen og lota
 utatt på vasskjøring for å lota gjerre beande ein
 og tre gonger, kapp vatnet av kaggane i kjoleden
 og ber vatnet inn i vasskurva. Eg kjemner til
 dette arbeidet og var med i det fraa eg var ein
 gutunge, og mange i huslyden vatto ofte leka
 ei hand med i, og der ein var liksom hjelpa var
 det verkeleg ein trillearbeid, og statkars
 Kvingfalki vart det ofte strukbart for naar
 Karane var på markis, då var det ikkje so trygg
 alltid. Som tokt, her er endå mange gardar og
 grender som endå lyt lita på og bruke vassden
 Her i bygdi er so lite av vasskjøldu, som er noko
 hjelp i og elvi ligg so laust og er so flat heimi
 bygdi, att ein ikkje får togt på vatnet deifra.
 men etterkvart har mange gardar faat vassleidning
 no i dei seinare tider, men mange av vassleiki
 er so verke med lite argang vatn, at det vektar
 i lange Ruldebakkar og stoid hitasomrar
 og då er det sutafullt å taka vassleim att
 Skal nemne Kve Krangle det kan vera med
 spannyleidningar og. Her paa vaar gard tok
 me og gjerh itag 3 bruk om ein 500 mtr lang spring
 leiding. Men endelykti vart att me hadde

for lite vatn og maatte ferslata herle greida
 Dette var for ein so har siden og var kostbar oppen
 som me hadde liten nytte av.

So stod me der harme og motlaure, men so
 tok me og grannen til på nytt lag og Kosta ein
 500 meter lang ny vassleidning frå eit nytt vassbol
 Dette var no noko betre, men han held ikkje fullt
 ut vatn til alle tider denne bekken heller.

Da her framleides er Brangle med vatn til husbruk
 for store deler av flatbygdi er no det store tiltaket
 om eit sameint vatnings og vassverk for ein del
 av bygdi Kome sovidt langt att det no er sikra
 naar her vert iopren å ja. Her vert det minst ein
 1000- å 1200 meters lang iopleidning og kjem solamp
 fram att det vert stigning frå elvi, og da skulde
 endelig bronzen til vatn verta stetta på det
 her mynde omkrone. Skal so berre nemne at vass
 gard og fleire andre er med på ein stor kostnad
 på vasspursmål for bredje gang. So det vert ikkje
 likevil på ein middels liten gard å greida slike
 påahjemningar. Mange gardar som ligg less til
 med vatnet, har ikkje til fullnads greide paa
 alle dei vanskane og mødot som følger med
 vasspursmålet for dei gardar som ligg vante
 til.